

Ihanteiden törmäys todellisuuteen

SK 7.5.98

TEATTERI

Maksim Gorki: Auringon lapset. Ohjaus: Aino-Maija Hyttilä-Hellman. Puvustus ja lavastus: Jaana Salonen. Valot: Seppo Saarinen. Musiikin sävellys ja esitys: Catarina Englund. Rooleissa: Tommi Virhiä, Anni Savo, Sanna Myllyniemi, Petri Kalliomäki, Marko Palin, Tiina Pihlajaniemi, Väinö Välkky, Markus Raitolampi, Jussi Kemppainen, Susanne Mäkelä, Jouko Savo, Ella Parkkinen, Catarina Englund, Susanne Mäkelä, Teuvo Lehtinen ja Sanna Pihlajaniemi. Porin Työväenopiston näytelmäpiiri Monikasvojen ensi-ilta 5.5.1998 Porin työväenopiston auditoriossa.

Gorkin *Auringon lapset* on uutta aikaa enteilevä, verhottuja totuuksia sisältävä näytelmä. Vankilassa 1905 kirjoitettu, sensuurin suurennuslasin läpikäynyt teksti antaa viitteitä tulevasta kansan liikehännästä jättäen joukkokäyttäytymisen koleraepidemian aiheuttaman levottomuuden syyksi. Vallankumouksellisuudesta *Auringon lapsissa* ei tietenkään puhuta, mutta sen sijaan kirjailija keskittyy vedostamaan kaikkien näkyville sivistyneistön ja rahan välistä juopaa.

Asetelma nostaa idealismin yläluokan, tässä tapauksessa tieteeseensä paneutuneen Pavel Protasovin, hyveeksi. Kansaa edustaa mystistä, hallitsema- tonta voimaa, jonka ryysyinen ja raadollinen olemassaolo romuttaa Protasovin maalaamat ajatukset onneaan huokuvasta ihmiskunnasta, "Auringon lapsista", pelkäksi ontoksi retorikaksi.

Ainoa, jonka humanismi näytelmässä kurottaa yli luok-

kien välisen kuilun on Protasovin vaimo Jelena, joka syöksyy hoitamaan jopa vastenmielisen sivistymättömäksi luonnehditun viilari Jegorin koleraan sairastunutta vaimoa. Todelliseen lähentymiseen ja veljeyden omaksumiseen on Jelenallakin silti vielä matkaa, näytelmän loppukohtauksessa hän on valmis ampumaan uhkaavasti mellakoivan kansan etunenässä raivoavaa Jegoria.

Gorkin käännteinen maailma on yllättävä, mutta juuri lopussa looginen. Ihanteellisuuden tavoittelu on *Auringon lasten* mukaan mahdotonta ilman sosiaalista samaistumista. Toisaalta käsite köyhälistöstä eräänlaisena riippumattomana, vaistonvaraisena ja ennen kaikkea epä-älyllisenä mekanismina jättää paljon kysymyksiä. Oliko kuvan värittäminen tarpeellista ajan sensuurin takia vai muiden motivaatioiden takia ... kosiko Gorki kuitenkin intelligentsiaa, josta löytyivät hänen suurimmat vastustajansa, vai oliko kyse kansasta nousevan alkuvoiman tunnistamisesta.

Auringon lapset limittää päätematiikkaansa kahden luokan välisestä kuilusta perhedraamaan. Tommi Virhiän sopivan untelomainen Protasov elää laboratorioskokeidensa keskellä unohtaen kaiken muun kuin virkauransa. Vaimonsa Jelena, joka Sanna Myllyniemen roolityönä jäi hieman steriiliksi, hakkailee haihattelevan ja rakkautta janoavan taiteilija Dmitri Vaginin kanssa alussa ilmeisen tosissaan, mutta myöhemmin tavoitteenaan miehensä herättäminen. Protasovin ha- vahtumiseen tarvitaan kuitenkin rikas leski Melanija, jonka rakastuminen Protasovin sijasta pikemminkin tämän älylli-

seen myyttiin saa lähinnä koomisen yliromanttisia sävyjä. Tiina Pihlajaniemi on spanielimaisena Melajinana hauska.

Traagisimpia kohtaloita edustavat Protasovin nuoren sisaren Lizan ja Melanijan veljen Boriksen rakkaustarina. Monikasvojen esityksessä suhteen loogisuus vesittyy Anni Savon lievällä yliampuvedella hysteriasta kärsivänä Lizana. Äänenkäyttöön olisi voinut liittää sävyä myös skaalan toiselta puolelta. Marko Palin on Boriksena osuvampi kun vain löytää työhönsä ripauksen lisää tunnetta.

Kokonaisuutena Aino-Maija Hyttilä-Hellmanin *Auringon lapset* soljuu seurannaltaan helppona eteenpäin ja näyttämötyöskentelyn pieni pökölö- mäisyyskin on loogista seurausta näyttämötilasta ja sen antamista mahdollisuuksista. Pääroolien luonnekuvien rakentelu tarkentuu kerronnan edistyessä mikä onkin hyvä, sillä Gorkin tapa viljellä rooli- hahmoja kuin kauraa peltoon hajottaa helposti intensiteettiä.

Yksittäisten kohtausten pohditumpi rakentaminen olisi antanut mahdollisuuden tarkastella ohjaajan ja ryhmän pelausta Gorkin ylöspanemista ajatuksista. Työtä oli toki tehty muun muassa mellakkakoh- taukseen, mutta senkin ajatuk- sellinen lopputulos jäi avoimeksi.

Auringon lasten äänimaailma rakentui pianisti Catarina Englundin säveltämien ja esittä- mien kappaleiden varaan. Vaikka Englund tekikin hyvän pienen roolityön hupakkopal- velijatar Fimana, olisi hänet ehkä kannattanut istuttaa pysy- västi pianonsa ääreen näkyvil- le.

Ville Hammarberg

Taiteilija Dmitri Vagin (Petri Kalliomäki) julistaa rakkauttaan Jelena Nikolajevnalle (Sanna Myllyniemi).

